

AZ EURÓPAI KÖZÖS KUTATÁSI POLITIKA REGIONÁLIS DIMENZIÓJA

(Regional Dimension of the European Research Policy)

MIKITA JÓZSEF

Kulcsszavak:

kutatás fejlesztés innováció (K+F+I) EU kohéziós politika EU Kutatási keretprogram

Az Európai Unió (EU) 2007–2013 közötti programozási időszaka költségvetésének előkészítése során nyilvánvalóvá vált, hogy az EU közös támogatási politikái között a kohézió és komplementaritás további erősítésre szorul. Kétségtelen, hogy a hatályban lévő szerződések értelmében minden szakpolitika saját célrendszerrel rendelkezik, ugyanakkor világossá vált, hogy a hatékonyabb eredmények elérése érdekében szükségszerű az egyes iránymutatásokat logikus egységbe rendezni. Ezt az elképzelést erősíti meg a lisszaboni stratégia (2000), illetve annak 2005-ös felülvizsgálata. A korábbiakhoz képest nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni az egyes szektorális politikák közötti interakciókra, növelni kell a közösségi cselekvés globális hatását.

Különösen jelentős szerepet játszik a lisszaboni célok teljesítésében a közös kohéziós illetve kutatási-fejlesztési-innovációs politikák eszközrendszere. Elengedhetetlen, hogy a Strukturális Alapok és a Kutatási keretprogram Európa összes, így a kevésbé fejlett régiói számára is lehetőséget nyújtsanak a kutatás-fejlesztési potenciál növelésére, továbbá szükséges, hogy az egyes pénzügyi eszközök kiegészítsék egymást és egyben erősítsék pozitív hatásukat.

Bevezetés

A kutatás-fejlesztés-innováció (K+F+I) alapvetően azért fontos, hogy az EU képes legyen megfelelni az előtte álló kihívásoknak. Annak érdekében, hogy a kontinens lépést tudjon tartani legfőbb vetélytársaival, növelni kell a termelékenységet, a foglalkoztatási rátákat, amely hosszú távon egy valódi tudásalapú társadalom megteremtését teszi lehetővé. A kutatás-fejlesztés megoldásokat kínálhat olyan globális problémák kezelésére, mint az éghajlatváltozás elleni küzdelem, vagy az energiaerőforrások optimálisabb felhasználása. A lisszaboni stratégia elsődleges célja egy olyan tudásalapú társadalom kiépítése, amelyben a K+F+I kiemelt szerephez jut. A közösségi K+F töredezettségéből, illetve az erre szánt anyagi források korlátozottságából következően az EU olyan közös politikát dolgozott ki, melynek célja a többszintű (európai, nemzeti és szubnacionális) hálózatok kiépítése, valamint a méretgazdaságosság megteremtése (*Korres–Chionis–Staikouras* 2004).

A K+F tevékenység leghatékonyabban regionális szinten értelmezhető, hiszen a fizikai közelség pozitívan hat a helyi szereplők közötti együttműködések kialakítására. Három fontos elméleti megközelítés magyarázza a kutatás-fejlesztés egy adott térség gazdasági fejlődésére kifejtett pozitív hatását. Vhanevar Bush lineáris

modellje szerint az alapkutatás előkészíti az alkalmazott kutatást, az utóbbi pedig az innováció elengedhetetlen feltétele és mozgatórugója. Az „innovációs rendszerek” teóriája az intézményi hálózatok szerepét emeli ki a K+F+I-ben, ezeket tekintve a gyakorlati alkalmazások legfőbb generálójaként. A közgazdászok és geográfusok körében népszerű úgynevezett „spill-over” megközelítés az innováció pozitív hatásainak megosztására, és az ebből fakadó gazdasági fellendülésre helyezi a hangsúlyt (Pose–Crescenzi 2008).

Az egyes régiók gazdasági teljesítménye szempontjából létfontosságú, hogy a helyi döntéshozatal, a vállalkozási szféra mennyire képes a felhalmozott „tudásból”, a „tudományból” olyan versenyelőnyt formálni, amely fenntartható és pozitív ösztönző lehet más régiók számára is. Az európai régiók történelmi hagyományaikból és eltérő gazdasági fejlettségükből következően nem képesek a tudást és technológiát ugyanolyan szintű hatékonysággal befogadni, ami nyilvánvalóan meghatározza növekedési kilátásaikat, sok esetben tovább mélyítve a régiók között meglévő jelentős jóléti különbségeket.

Az EU kutatás-fejlesztés-innováció, valamint kohéziós politikái az alábbi prioritásokat tűzték ki célul a lisszaboni stratégia kontextusában:

- Közös Európai Kutatási Térség (EKT) megteremtése, amely elősegíti a kutatási potenciál növekedését az Unió összes régiójában, valamint csökkenti a fejlettségbeli különbségeket;
- A kutatás-fejlesztési és innovációs teljesítmény javítása, ezen keresztül a gazdasági növekedés és munkahelyteremtés elősegítése;
- Az európai vállalkozások támogatása, különös hangsúlyt fektetve a kis- és közepes vállalkozásokra (KKV);
- A 27 tagú Európai Unió gazdasági és társadalmi kohéziójának megerősítése a Közösség fenntartható fejlődésének érdekében;
- A nemzeti, regionális innovációs stratégiák kimunkálása (*Competitive... 2007*).

A közösségi kohéziós politika és a K+F

A 2007–2013 közötti időszakra kidolgozott operatív programokban a tagállamok kiemelt hangsúlyt fektetnek a kulcsfontosságú lisszaboni prioritások elérésére. A forráselkülönítési rendelkezések értelmében (earmarking) a régi tagországok (EU15) kötelesek a rendelkezésre álló források 60%-át a konvergenciaregiók, illetve 75%-át a regionális versenyképességi és foglalkoztatási régiók esetében a lisszaboni célokkal összefüggő finanszírozásra, tehát kutatás-fejlesztésre, illetve innovációhoz kapcsolódó célokra fordítani. Az újonnan csatlakozott tagállamok (EU12) maguk választhatják meg a célösszeget, ugyanakkor mindannyian részt vesznek a forráselkülönítés gyakorlatában (*Member States... 2007*).

A lisszaboni stratégiával összefüggő célkitűzések már a korábbi programozási periódusokban is fontos szerepet játszottak a Strukturális Alapok elosztásánál, a tényleges számszerűsített előirányzat azonban kötelezővé teszi ezen célok teljesítését.

Az 1. táblázat a Strukturális Alapok 2007–2013 programozási tervidőszakra vonatkozó azon költségvetési tevékenységeit tartalmazza, melyek szervesen kapcsolódnak a tág értelemben vett kutatás-fejlesztés-innovációhoz. Ezek között négy nagyobb kategória különböztethető meg: Kutatás és technológiafejlesztés, innováció és vállalkozások; Információs társadalom; A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodóképességének növelése; Az emberi tőke fejlesztése.

1. TÁBLÁZAT

*Az innovációhoz kapcsolódó tevékenységek a Strukturális Alapokban, 2007–2013
(Innovation-related Activities in Structural Funds Programmes, 2007–2013)*

2007–2013	
Kód	<i>Kutatás és technológiafejlesztés, innováció (K+F+I)</i>
1	Kutatóközpontokban végzett kutatási és technológiafejlesztési tevékenységek
2	Kutatási és technológiafejlesztési infrastruktúra, adott technológiára szakosított központok
3	Technológiaátadás és együttműködési hálózatok fejlesztése
4	Kutatási és technológiafejlesztési támogatás, különösen a KKV-k számára
5	Vállalatok és vállalatcsoportok számára nyújtott magas szintű támogatási szolgáltatások
6	A környezetbarát termékek és gyártási eljárások előmozdítása a KKV-k számára
7	A kutatáshoz és innovációhoz közvetlenül kapcsolódó vállalatokba történő beruházás
9	A KKV-k kutatási, innovációs és vállalkozási tevékenységét ösztönző egyéb intézkedések
11	Információs és kommunikációs technológiák
12	Információs és kommunikációs technológiák (transzeurópai hálózatok – IKT)
13	Szolgáltatások és alkalmazások az állampolgárok számára
14	Szolgáltatások és alkalmazások a KKV-k számára
15	A KKV-k számára az IKT-hez való jobb hozzáférést biztosító egyéb intézkedések
62	Az egész életen át tartó tanulási rendszerek és stratégiák kidolgozása a vállalkozásokban
63	Az innovatív és termelékenyebb munkaszervezés kidolgozása és terjesztése
64	Az ágazatok és vállalkozások átszervezéséhez kapcsolódó konkrét foglalkoztatási, képzési és támogatási szolgáltatások kialakítása
68	Az egyéni vállalkozáshoz és új vállalkozások indításához nyújtott támogatás
74	Az emberi erőforrások fejlesztése a kutatás és innováció terén

Forrás: Infoview (2008).

Megállapítható, hogy az előbbi tevékenységi lista mennyiségileg és minőségileg egyaránt jelentősen kibővült az előző, 2000–2006-os tervezési időszakhoz képest, amikor összesen 13, konkrétan az innovációhoz kapcsolódó tevékenységi területet jelölték ki, és finanszírozhattak a tagállamok a kohéziós politikára szánt költségvetésből.

2005-ben a Hampton Courtban tartott csúcsertekezletet követően kijelölt független szakértői csoport (Aho csoport, Esko Aho Finnország korábbi miniszterelnöke nyomán) a 2006. tavaszi Európai Tanács előtt ismertette az Európai Bizottsággal arra vonatkozó tanácsait, hogy a felülvizsgált liszaboni stratégiával összefüggésben az EU kutatási és innovációs teljesítményének megerősítése milyen módon gyorsítható fel. Külön kiemelte a Strukturális Alapok fontosságát, és támogatta az új programozási időszakra lefektetett azon elképzelést, melynek értelmében a tagállamok kohéziós költségvetésük meghatározott százalékát fordítsák innovációs célokra (*Creating... 2006*).

Az Unió tagállamai az Operatív Programok előkészítésekor, a kohéziós célok függvényében, illetve a kötelező forráselkülönítést figyelembe véve meghatározzák saját célrendszerüket, rögzítik a támogatni kívánt tematikákat. A 2. táblázat tagállamra lebontva tartalmazza a közösségi támogatás 2007–2013-as időszak kutatás-fejlesztés-innovációra fordítandó abszolút és relatív pénzüsségeit.

Az innovációt tágabban értelmezve az EU15 esetében a legjobb teljesítménnyel Dánia büszkélkedhet, a kohéziós politikára szánt összeg közel 70%-át fordítja erre a célra. Szintén átlépi az 50%-os küszöböt, tehát a kiválóan teljesítők közé sorolhatók az alábbi tagállamok: Finnország (60,2%), Ausztria (57,9%), Svédország (51,9%), Hollandia (51,1%), valamint az Egyesült Királyság (50,1%). A régi tagállamok közül Görögország teljesít a legrosszabbul, teljesítménye alig haladja meg a 20%-ot. Az újonnan csatlakozott tagországok közül (EU12) Szlovénia a legjobban teljesítő (31,4%), míg Bulgária és Málta rendelkezik a legalacsonyabb százalékos aránnyal (mindkét ország esetében 14,9%). Magyarország a tervezési dokumentumokban a rendelkezésre álló pénzüsség 21,7%-át fordítja a kutatás-fejlesztés-innováció finanszírozására, amellyel kevesse az EU12 átlag alatt (22,9%) helyezkedik el, ugyanakkor jelentősen elmarad az összes tagállamot aggregáló átlagértéktől (28,9%).

A szigorú értelemben vett kutatás-fejlesztés-innováció esetében az EU15-ök között a legmagasabb hányadossal Luxemburg rendelkezik (34,2%), míg a leggyengébb teljesítmény ebben az esetben is Görögorszáé (7,3%). A kohéziós költségvetésük jelentős hányadát költik K+F-re a következő EU15-ös tagállamok: Ausztria (31%), Finnország (29,3%), Svédország (24,9%), Egyesült Királyság (22,8%), valamint Olaszország (22%). Az EU12-k közül kiemelkedik Szlovénia (23,8%), Észtország (19,2%), valamint Lettország (16,4%) teljesítménye. Az országcsoport legrosszabb teljesítménye Bulgáriához és Romániához fűződik (5,8% mindkét tagállam esetében). Hazánk (8,7%) az újonnan csatlakozó tagállamok átlaga (11,9%) alatt teljesít.

2. TÁBLÁZAT

*A Strukturális Alapokból innovációs célra fordított közösségi támogatás, 2007–2013
(Community Spending on Innovation-related Activities from the Structural Funds,
2007–2013)*

Ország	Közösségi Támoga- tás, millió euró	Innovációs célra fordí- tott Közös- ségi Támo- gatás, millió euró	Inno- váció (%)	K+F (%)	Ezen belül:		
					Vállal- kozások (%)	Info- mációs társad- alom (%)	Emberi tőke- fejleszt- és (%)
Ausztria	1 204,5	697,2	57,9	31,0	12,8	1,5	12,5
Belgium	2 063,5	917,6	44,5	15,3	16,5	0,3	12,4
Bulgária	6 673,6	994,4	14,9	5,8	5,0	1,1	3,0
Ciprus	603,5	148,2	24,5	10,2	10,0	2,5	1,8
Cseh Köz- társaság	26 302,6	6 409,7	24,4	14,3	2,7	3,5	3,8
Dánia	509,6	355,4	69,8	31,1	5,7	4,9	28,1
Egyesült Királyság	9 890,9	4 976,4	50,3	22,8	10,4	3,2	14,0
Észtország	3 403,5	885,5	26,0	19,2	2,7	2,2	1,9
Finnország	1 596,0	961,5	60,2	29,3	11,5	8,9	10,6
Francia- ország	13 449,2	4 608,4	34,3	16,7	6,4	3,9	7,2
Görög- ország	20 210,3	4 138,0	20,5	7,3	3,4	6,9	2,9
Hollandia	1 660,0	847,5	51,1	17,0	5,1	4,0	24,9
Írország	750,7	201,1	26,8	15,3	5,6	2,1	3,8
Lengyel- ország	65 221,9	15 790,3	24,2	13,1	4,5	4,2	2,4
Lettország	4 530,4	1 067,0	23,6	16,5	2,3	3,8	1,1
Litvánia	6 775,5	1 672,8	24,7	14,6	4,0	2,9	3,2
Luxemburg	50,5	19,0	37,7	34,2	1,0	2,5	
Magyar- ország	24 921,1	5 369,6	21,5	8,7	7,6	3,0	2,3
Málta	840,1	125,0	14,9	6,8	2,6	3,2	2,3
Német- ország	25 488,6	11 289,4	44,3	18,0	17,8	1,3	7,2
Olasz- ország	27 845,0	9 888,4	35,5	22,0	4,5	5,3	3,7
Portugália	21 411,6	6 171,2	28,8	16,5	7,0	2,9	2,4
Románia	19 213,0	3 441,2	17,9	5,8	5,4	1,8	4,9
Spanyol- ország	34 657,7	11 488,9	33,1	16,3	9,0	2,8	5,0
Svédország	1 626,1	843,5	51,9	24,9	11,8	4,4	10,8
Szlovákia	11 360,6	2 666,1	23,5	10,5	1,9	9,5	1,5
Szlovénia	4 101,0	1 289,0	31,4	23,8	3,7	2,1	1,9
Határokon átnyúló együttmű- ködés	7 823,8	2 121,3	27,1	16,0	2,9	6,4	1,9
TOTAL	344 184,9	99 383,6	28,9	14,5	6,4	3,8	4,2
EU 12	173 947,0	39 858,7	22,9	11,9	4,5	3,7	2,8
EU 15	162 414,1	57 403,6	35,3	17,3	8,6	3,7	5,8
EU 27	336 361,1	97 262,3	28,9	14,5	6,5	3,7	4,2

Forrás: Infoview (2008).

A kutatási keretprogram a területi kohézió szolgálatában

Az Európai Unió K+F és innovációs politikájának legfőbb eszközrendszere a több éven keresztül futó keretprogramok, melyek az 1980-as évektől kezdve egyre nagyobb költségvetéssel rendelkeznek. A támogatási összeg 2013-ra elérheti a 9 milliárd eurót, amely 75%-kal meghaladja az előző programozási időszak utolsó évében nyújtott támogatást (*Energising... 2007*).

A keretprogramokban eleinte a regionális dimenzió nem kapott különösebb jelentőséget. A projektekben való részvétel nagymértékben függ a helyi adottságoktól, hiszen a részvételt leginkább a K+F létesítmények, felsőoktatási intézmények, illetve a vállalati szféra koncentrátsága határozza meg. Ilyen módon az elmaradottabb régiók rendkívüli hátrányt szenvedtek, és nem profitálhattak a keretprogram nyújtotta lehetőségekből. Ennek következménye, hogy a korábbi első célkitűzésbe tartozó régiók a Hatodik keretprogram (2002–2006) összes résztvevőjének mindössze 18%-át adták (*Healy–Roy 2006*).

Időközben az egymást követő keretprogramokban mindinkább felismerték az EU K+F politikájának területi dimenzióját. 2001-ben a Bizottság közleményt adott ki, amelyben hangsúlyozta a gazdasági élet regionális és helyi szereplőinek döntő szerepét az Európai Kutatási Térség (EKT) megteremtésében, valamint kiemelte, hogy az EKT-ét az Unió valamennyi régiója számára elérhetővé kell tenni (*The Regional... 2001*).

3. TÁBLÁZAT

*EU 7. Keretprogram „Kapacitások” specifikus program, 2007–2013
(EU RTD 7th Framework Programme, Capacities Specific Programme, 2007–2013)*

<i>EU 7. Keretprogram 2007–2013</i>	
Specifikus program	Költségvetés (millió euró)
Kooperáció	32 413
Ötletek	7 510
Emberek	4 750
<i>Kapacitások</i>	<i>4 097</i>
JRC	1 751
Összesen	50 521
<i>Kapacitások</i>	
Intézkedés	Költségvetés (millió euró)
Kutatási infrastruktúra	1 715
Kis- és középvállalkozások javát szolgáló kutatás	1 336
<i>Tudás Régiói</i>	<i>126</i>
<i>Kutatási potenciál</i>	<i>340</i>
Nemzetközi együttműködés	180
Tudomány a társadalomban	330
A kutatási politikák koherens fejlesztésének támogatása	70
Összesen	4 097

Forrás: CORDIS DG RTD (2007).

A jelenleg futó hetedik keretprogram (2007–2013) „Kapacitások” specifikus programján belül 2 tevékenységi terület van közvetlenül összhangban a közösségi kohéziós politika célrendszerével (3. táblázat).

A „tudás régiói” (Regions of Knowledge) alapvető feladata erősíteni az európai régiók kutatási potenciálját, különösképpen a regionális hatóságokat, egyetemeket, kutatóközpontokat és vállalkozásokat tömörítő „kutatásorientált regionális csoportosulások” (regionális klaszterek) ösztönzésének és fejlődésének támogatása révén. A 2003-ban kísérleti jelleggel indult kezdeményezés lehetővé teszi a régiók számára a K+F-be való befektetési potenciál megerősítését, továbbá ösztönzi az új regionális klaszterek kiépítését, ezzel is hozzájárulva az európai régiók jóléti színvonalának emelkedéséhez (*Capacities PART3... 2007*).

A „kutatási potenciál” (Research Potential) tevékenység az EU konvergencia- és legkülső régiókban ösztönzi a meglévő vagy kialakulóban lévő kiválóságok fejlesztését, segíti ezen régiók felkészülését a közösségi kutatási tevékenységben való sikeres részvételle. A kibővült 27 tagú EU teljes kutatási potenciáljának felszabadításának érdekében különös figyelmet szükséges szentelni azon régiókra, amelyek elmaradottságukból következően nem képesek kiaknázni a bennük rejlő lehetőségeket. A cselekvés nagymértékben épít olyan korábbi és jelenlegi intézkedésekre, mint az ötödik keretprogramból ismert, az akkori csatlakozó és tagjelölt országok számára létrehozott európai kiválósági központok és a tudásátadást célzó Marie Curie ösztöndíjak (*Capacities PART4... 2007*).

Lehetséges szinergizmusok a közös kutatási-fejlesztési-innovációs (K+F+I) politika és a kohéziós politika között

Az Európai Unió kutatás-fejlesztés-innovációs, valamint kohéziós politikái különböző módon járulnak hozzá a foglalkoztatás és a gazdasági növekedés közös céljainak eléréséhez. A kutatáspolitikai a nemzetközi szintű kiválóságok segítésére fókuszál, az innováció legfontosabb célja, hogy a felhalmozott tudást üzleti lehetőségekké alakítsa, gyakorlati megoldásokat biztosítson a társadalom számára. A kohéziós politika esetében a szolidaritás, a méltányosság és az igazságosság elvei alapján az elsődleges cél a regionális egyenlőtlenségek, fejlettségbeli különbségek csökkentése, valamint az elmaradottabb régiók felzárkóztatása (*Korres-Chionis-Staikouras 2004*).

Fontos megemlíteni, hogy a K+F+I, illetve kohéziós politikáknak eltérő rendelkezések szolgálnak jogalapot az alapszerződésekben. A legáltalánosabban értelmezett cél mindkét eszközrendszerénél azonos (a foglalkoztatás és gazdasági növekedés erősítése), ugyanakkor a speciális célkitűzések a Szerződéssel összhangban kerültek meghatározásra. Az eltérő jogalaptól következően a K+F+I politika finanszírozási eszközei tématerületekre irányulnak, míg a kohéziós politika esetében a földrajzi értelemben vett terület (a régió) a legfontosabb alapegység. A K+F eszközrendszere

tehát tematikus szakosodást hoz létre, míg a regionális politika integrált szemléletet eredményez (*Energising...* 2007).

A kutatási keretprogramok alapvetően európai szintű, tehát transznacionális, versenyzetetésen alapuló pályázati felhívásokkal működnek. A pályázatok elbírálásában a Bizottság által kiválasztott független szakértők vesznek részt, a pályázatok kiválasztásának egyetlen kritériuma a kiválóság, vagyis nem léteznek nemzeti kvóták. A kohéziós politika végrehajtása a Bizottság és a tagállamok közös kompetenciája, amely a többszintű kormányzás (multi-level governance) elveit követi. A kiválasztási folyamat elsősorban a regionális partnerségen alapul. Ezen támogatási eszközök összehangolt felhasználását az is megkönnyíti, hogy a jelenleg futó programok időben teljes egészében lefedik egymást (2007–2013) (*Policy...* 2006).

A koherens K+F+I támogatási stratégia kimunkálásában a legnagyobb feladat a tagállamokra és a régiókra hárul, hiszen ezek tudják megítélni a beruházási igényeket és felvázolni az egyes projekteket. A közpénzekkel való hatékony és eredményes gazdálkodás értelmében nincsen mód arra, hogy ugyanazon támogatható költséget különböző közösségi forrásból fedezzenek, tehát nem lehetséges a „dupla finanszírozás” (double financing).

A „társfinanszírozás” (co-financing) elve azt jelenti, hogy az EU támogatási eszközei az esetek nagy többségében nem helyettesíthetik a tagállami, regionális, avagy a pályázó entitás (kutatóintézet, KKV, helyi hatóság) hozzájárulását. Pontos szabályok léteznek erre vonatkozóan mind a Strukturális Alapok, mind pedig a Kutatási keretprogram esetében. A Strukturális Alapok 2007–2013 időszakra vonatkozó szabályzata világosan kimondja, hogy nincs lehetőség a társfinanszírozásra szánt összeget más EU-s pénzügyi eszközökből fedezni. Ugyanez az elv vonatkozik a Kutatási keretprogram végrehajtására is. Lehetőség nyílik ellenben arra, hogy a Strukturális Alapok, a Kutatási keretprogram és más további uniós források ugyanazon kutatási-innovációs projekt különböző aspektusait vagy fázisait támogassák, feltéve, hogy ez megfelel az adott finanszírozási forrás támogatási kritériumának. Ezt nevezzük „kiegészítő” finanszírozásnak (complementary financing) (*Practical...* 2007).

Rendkívül fontos ugyanakkor, hogy a szinergiák ne kizárólag a projektfinanszírozásra koncentráljanak, a kutatási és innovációs kapacitások kiépítésében és fejlesztésében is elengedhetetlen a komplementaritás. Ennek formája a Bizottság által is gyakran emlegetett tudásátadás (knowledge transfer). Mindkét közösségi támogatási rendszer lehetőséget nyújt arra, hogy az Európai Unió régiói megosszák egymással kutatási és innovációs tudásukat. A bevált gyakorlati megoldások régióközi partnerségek, illetve az európai szintű nyílt koordináció (open method of coordination) keretében való megosztása fontos szerepet játszik az egész EU kutatási és innovációs teljesítményének javításában.

A közelmúltban számos tanácsadói testület és intézményi szereplő foglalkozott az eszközrendszerek komplementaritásának kérdésével. Az Európai Unió Tudományos és Műszaki Bizottsága (CREST) iránymutatásokat fogadott el, az Európai Kutatási Tanácsadó Bizottság (EURAB) közleményt adott ki a témában. Az Európai Parlament ITRE bizottságának megbízásából 2006-ban tanulmány készült az egyes

pénzügyi eszközök lehetséges optimális felhasználásáról. A testület megerősítette zárójelentésében, hogy a lisszaboni célok mielőbbi teljesítésének érdekében a komplementaritás elvének hatékonyabb alkalmazása javasolt a kétféle pénzügyi eszközrendszer végrehajtásában. Kiemelte, hogy az eredményesebb működés elérésében a kutatási keretprogram és a kohéziós politika végrehajtásában részt vevő nemzeti és regionális szereplők között hatékonyabb együttműködés és koordináció szükséges (*Competitive... 2007*).

Következtetések

Az Európai Unió számára jelenleg az egyik legfontosabb kihívás a lisszaboni stratégia által lefektetett célok teljesítése, különös tekintettel a gazdasági növekedés és munkahelyteremtés kérdéseire. Ezen célok elérésében a szakpolitikák közül kiemelt jelentősége van a kutatás-fejlesztés-innovációnak, valamint a közös kohéziós politikának.

A fenntartható fejlődésen alapuló európai modell működésének alapfeltétele, hogy Európa kiváló kutatási és innovációs bázissal rendelkezzen. A kohéziós politika ugyanakkor segítheti az egyes régiókat a kutatási és innovációs kapacitás kiépítésében, az innováció ösztönzésében és támogatásában, valamint a bevált gyakorlati megoldások terjesztésében.

Annak érdekében, hogy az elmaradottabb régiók szereplői sikeresen vehessék fel a versenyt Európa fejlettebb térségeivel a Keretprogram „Kooporáció” fejezetében, elengedhetetlen a kutatási potenciál egy meghatározott fejlettségi szintje. Ebben nyújthat segítséget a keretprogram „Kapacitások” fejezete, mely a multinacionális szemléletmód ösztönzésével továbbfejleszti ezt a „kapacitást”. A Strukturális Alapok pénzügyi eszközei a keretprogram eszközrendszere által azonosított igények kielégítésének támogatásában alkalmazhatók.

A szakpolitikák előkészítésében, végrehajtásában részt vevő európai, nemzeti és regionális szereplőknek törekedni kell arra, hogy szinergiák álljanak fenn a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás megerősítésére létrehozott pénzeszközök között, továbbá pozitív összhatásuk a lehető legmagasabb szintet érje el.

Irodalom

- Capacities, PART 3 Regions of Knowledge – Work Programme 2008. C(2007) 5759. (2007) Commission of the European Communities, Brussels.
- Capacities, PART 4 Research Potential – Work Programme 2008. C(2007) 5759. (2007) Commission of the European Communities, Brussels.
- Competitive European regions through research and innovation.* (2007) COM(2007) 474 final, Commission of the European Communities, Brussels.
- CORDIS, DG RTD. (2007) European Commission, Brussels. http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html
- Creating an Innovative Europe.* (2006) Independent Expert Group on R&D and Innovation appointed following the Hampton Court Summit and chaired by Mr. Esko Aho. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

- Energising Europe's Knowledge Triangle of Research, Education and Innovation through the Structural Funds.* (2007) Final Report. European Research Advisory Board, Brussels.
- Healy, A.–Roy, S. (2006) Where Does the Budget Go? Exploring the Territorial Dimension of EU R&D Policy. – *Scienze Regionali*. 2. 111–134. o.
- Infoview.* (2008) DG Regional Policy. Commission of the European Communities, Brussels.
- Korres, G.M.–Chionis, D.–Staikouras, C. (2004) Regional systems of innovation and regional policy in Europe. – *Regional and Sectorial Economic Studies AEEADE*. 1. 25–44. o.
- Member States and Regions delivering the Lisbon strategy for growth and jobs through EU cohesion policy, 2007–2013.* (2007) COM(2007) 798 final, Commission of the European Communities, Brussels.
- Practical Guide to EU funding opportunities for research, development and innovation; Synergies in funding opportunities between: 7th Framework Programme for Research.* (2007) Commission of the European Communities, Brussels.
- Policy Department Economic and Scientific Policy.* (2006) Synergies between the 7th Research Framework Programme, the Competitiveness and Innovation Framework Programme and the Structural Funds. Network for European Techno-Economic Policy Support, Brussels.
- Pose, A.R.–Crescenzi, R. (2008) Research and Development, Spillovers, Innovation Systems and the Genesis of Regional Growth in Europe. – *Regional Studies*. 1. 51–67. o.
- The Regional Dimension of the European Research Area.* (2001) COM(2001) 549 final, Commission of the European Communities, Brussels.